

GAZETA

Wielkiego

Xięstwa

POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornej *W. Dekera i Spółki*. — Redaktor: *A. Wannowski*.

N° 298. — We Wtorek dnia 20. Grudnia 1836.

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 17. Grudnia.

N. Pan raczył dotychczasowego Sędziego Ziemsko-miejskiego Geyert mianować Sędzią przy Najwyższym Sądzie Ziemsko-miejskim w Poznaniu.

Z dnia 18. Grudnia.

Dwór Królewski przywdziewa dzisiaj żałobę po JO. Xiężnie Sofii Leonorze, małżonce Xięcia Fryderyka Karola Emila Schleswig-Holstein-Augustenburg, i po Xiężnie Emilii Auguście Elizie Hessen-Philippsthal-Barchfeld, na 3 dni.

Buch, Naczelny Mistrz obrzędów.

Wiadomości zagraniczne.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy, dnia 14 Grudnia.

Jak tylko otrzymano wiadomość o zjawieniu się cholery w niektórych miejscach Galicyi austriackiej, Rząd Królestwa Polskiego uczynił niezwłocznie wszystkie potrzebne rozporządzenia na przypadek przyjścia tej choroby w granice Królestwa. Teraz wypadki cholery zaczęły się okazywać w kraju, a chociaż działania jej w ogóle są słabe i napady rzadkie, jednakże bez względu na to, uważa się za po-

trzebne wskazać środki, jakimi od niej można się uchronić. Cholera, nie jest wyłącznie zaraźliwą chorobą, i doświadczenie nauczyło, że się nie udziela przez zetknięcie. Główne przyczyny, ułatwiające jej rozwinięcie, są w powietrzu, w pokarmach, napojach i odzieży; a dla tego: 1) Co do powietrza; należy się strzedz mieszkań wilgotnych i przytłaczających do miejsc napełnionych smrodliwymi wzwiewami; gdzie zaś tego nie można się uchronić, to trzeba w mieszkaniach często odświeżać powietrze, przez otwieranie drzwi i okien; utrzymywać ogień na kominach, kładzie octem i jałowcem i t. p., utrzymywać ile możliwości czystość i ochędostwo w domach i około nich, a nakoniec strzedz się w mieszkaniach zbytniej ciasności, wielkiego gorąca i swędu. 2) Co do pokarmów i napojów. Doświadczenie przekonało, że wszelki zbytek w użyciu pokarmów i napojów najprędzej naraża na przystęp cholery; dla tego też należy starannie unikać wszelkiego zbytku, a szczególnie nie używać do jedzenia zepsutych ryb lub mięsa, i w ogóle wystrzegać się wszystkich ciężkich do trawienia potraw; nakoniec, nie pić piwa, wina, miodu i innych podobnych napojów, jeżeli te są za młode albo przekwaśniałe. 3) Co do odzieży. Starać się należy, aby odzież była czystą, suchą i ciepłą, szczególnie zaś trzeba dbać o ciepło

brzucha, nosząc na gołym ciele szeroki pas wełniany lub płucienny. Oprócz wyżej wyszczególnionych środków, zalecają się i wszystkie inne, wskazane w wydanych przez Rząd prawidłach. Chociaż to samo doświadczenie dało niezawodne przekonanie, że cholera nie jest tak niebezpieczną chorobą, jak z początku rniemano, gdy jednakże wiadomo, iż działania jej nader są gwałtowne, należy zatem, w razie okazania się jej symptomatów szukać stósownej pomocy bez najmniejszej zwłoki. W terażniejszej porze nie należy lekce ważyć nawet najłżejszej słabości żołądka, a szczególnie rozwolnienia. Rozkazano już z strony Rządu, aby dla pomocy osób dotkniętych cholera, każdy cyrkuł miasta miał oddzielnych ze skarbu płatnych lekarzy i chirurgów, których mieszkania będą ogłaszane; do nich więc, jak równie i do wolno praktykujących lekarzy, należy bez zwłocznie udawać się po radę. Mieszkańcom biedniejszej klasy, za receptami lekarzy, wydawane będą bezpłatnie lekarstwa ze wszystkich prywatnych aptek. Nadmieniam się w ogóle, iż przy pierwszym okazaniu się biegunki, potrzeba zachować najściślejszą dyetę, pić ciepłą herbatę z mięty, ogrzewać brzuch gorącym sukniem, gorącymi otrębami, lub nareszcie gorącym popiołem, przykładając to wszystko na gołe ciało; nie wychodzić na odkryte powietrze aż do zupełnego ustania biegunki i starać się utrzymywać poty. Przy okazaniu się zaś mocnych symptomatów, jako to: wymiotów i laxowania, konwulsyi, zimna w rękach i nogach, nudności, ściskania w piersiach, zatrzymania uryny, niezwykłej zmiany w twarzy, utraty głosu, utraty sił i t. p. należy natychmiast donosić o tém najbliższemu lekarzowi i miejscowemu Kommissarzowi cyrkułu, tak dla udzielenia choremu spieszego ratunku, jak i dla tego, aby ludzie ubożsi, jak równie i nie mający sposobu wygodnego leczenia się w domu, mogli otrzymywać, jeżeli zażądają, stósną pomoc i dozór w szpitalach, które na ten cel z rozkazu władzy już są urządzone. Dla publicznej wiadomości przyłącza się krótki wykaz działania i postępu cholery w Warszawie. Od dnia okazania się tej choroby, to jest od 11. (23) Listopada, do dnia dzisiejszego, zachorowało obojg pici osób 17. Z tej liczby umarło 8, wyzdrowiało 5, pozostało chorych cztery. Podobne wiadomości o działaniu cholery będą co 3 dni publiczności ogłaszane.

Francya.

Z Paryża, dnia 8. Grudnia.

Monitor dzisiejszy zawiera następujące sprostowanie ogłoszonego przez kilka tutejszych dzienników pisma z Rzymu (porównaj

Nr. 296. Gaz. poznańsk) W opowiadaniu o samowolnym aresztowaniu Pana Famina i żądaniem w tej mierze zadosyć uczynieniu znajdują się błędy, które jako dla okazania bezstronności nagzej sprostować powinniśmy. Nasamprzód udał się Markiz Latour-Maubourg do Kardynała Lambruschiniego, nie zaś do Kardynała Bernettego, który już prawie od roku nie jest Sekretarzem państwa. Powtóre prawda jest istotnie, że rząd papieżki uznając słusność wszystkich żądań Posła naszego, Gubernatora Anagniego w zamku Sw. Anioła osadzić rozkazał i następnie go urzędu pozbawił; ale fałszem jest, jakoby Poseł nasz miał żądać od Sekretarza państwa, aby go osobiście o przebaczenie prosił. Żądanie takowe zostawałoby w sprzeczności z charakterem istniejących między obiema rządami stósuników, a szczególnie z zaufaniem jakim Reprezentant Francyi w Rzymie domagać się może prawnego zadosyć uczynienia. Prawda jest, że Kardynał Lambruschini, opuściwszy watykan, gdzie się był udał dla wydania rozkazu aby Anagniego aresztowano, wyraził osobiście Panu Latour-Maubourgowi żal z tego powodu dworu papieżkiego, i oświadczył mu, że rzecz takowa przykładowie ukaraną będzie; ale krok takowy Kardynała Lambruschiniego był zupełnie dobrowolny i natchnięty jedynie uczuciem popełnionej niesprawiedliwości. Ponieważ zaś rząd papieżki pragnie zabezpieczyć nadal podróżnych francuzkich od podobnych napaści, wydał przeto okólnik do Delegatów prowincyi i Gubernatorów miast z zawiadomieniem o wyrządzonej krzywdzie Panu Faminowi i zarazem o nastąpionej za to karze. Postępowanie takowe przynosi zaszczyt rządowi papieżkiemu i okazuje, że rząd ten, będąc powołanym do dania przykładu w wymierzaniu sprawiedliwości, chlubnie powołania tego dopełnia.

Król Jmć dał dziś prywatne posłuchanie Generałowi Cass, posłowi Zjednoczonych Stanów północnej Ameryki, który złożył list wiarytelnny. Wspomniony Generał miał potem zaszczyt być przedstawionym Królowej, Xięciu Orléans i Xiężni Adelaïdzie

Nie podpada już wątpliwości, iż Generał Baron Guzon jest przeznaczony na dowódcę żłogi francuzkiej w Ankonie.

Majątek banku francuzkiego wynosił dnia 26. z. m. 99,000,000 fr. gotowemi pieniędzmi, 12,000,000 w sztabach złota, a 150,000,000 w wexlach i innych zabezpieczeniach.

Plan kolei żelaznej z Paryża do Bruxelli, podany naszemu Rządowi przez towarzystwo angielsko-belgijsko-francuzkie, został przyjęty i będzie przedłożny Izbie.

Sekwana wezbrawszy zrzadziła wiele szkody w okolicach tutejszej stolicy.

Z dnia 9. Grudnia.

Zdaje się, iż się rząd obecnie przekonał, że Don Miguel nie znajduje się pomiędzy osobami pod Digne przytrzymanymi, gdy nowsze listy z Rzymu donoszą, że Xiążę ten okolicy miasta tego jeszcze nie opuścił. Przytrzymani Hiszpanie należą do stronnictwa legitymistów i odprowadzono ich do zakładu w Moulins.

Z dnia 10. Grudnia.

Messenger wyraża: „Wszystkie dzienniki ministeryalne i dzisiaj jeszcze głębokie zachowują milczenie względem wyprawy naszej do Constantine; gazety Tulońskie wychodzą tylko 3 razy na tydzień i dzisiaj więc nie nadeszły; bylibyśmy zatem ciągle bez wiadomości o losie wyprawy, gdyby depesze wczoraj do rządu nadeszły nie dozwalały nam niektóre tu podać nowiny. Obiegające od dni kilku zasmucające pogłoski potwierdziły się tylko w mniej ważnym względzie. Armia nasza ścierała się po dwakroć z przemagającym i dobrze uzbrojonym korpusem Arabów, przy którejto sposobności znaczne zapasy żywności i bagaży straciła. Mimo to dalej poszła naprzeciw Constantine, dokąd, jak rozumieją, bez bitwy wnijdzie. Arabowie ścigając wojsko nasze niepokoją je w tyle, i takimto sposobem wyłomaczyć sobie można brak wiadomości, kiedy Marszałek Clauzel tyle nie ma wojska, aby każdemu gońcowi liczną przydać eskortę. Powietrze przy odejściu ostatnich wiadomości już się nieco polepszyło a wojsko nasze doznawało mniej trudów od deszczu i złych dróg, jak od usiłowanych i natarczywych napadów Arabów. Dodają, że władze w Bonie co chwila wiadomości o zajęciu Constantiny wyglądają.“

Rząd ogłasza dzisiaj następujące telegraficzne depesze: „Bajonne dn. 5. Grudnia. Listy z Durango z dn. 3. m. b. nie donoszą nic nowego o Bilbao. Listy z głównej kwatery Espartery głoszą, że Generał ten przed dn. 5. m. b. na nieprzyjaciela nie uderzył. Irribarren zaczepiwszy dn. 2. pod Cintruénigo straż tylną Cabrery, zdobył na nim kilka jeźców i koni.“ — „Bajonne, dn. 6. Grudnia. Generał Narvaez donosi z Arcos pod dn. 26. m. z. że dniem przedtem Gomeza na głowę poraził, że mnóstwo nieprzyjaciół poległo i 150 Karolistów w niewolę się dostało; dowodzona przez Ribera dywizya gwardyi przybyła do Arcos; zaczął więc (Narvaez) z jazdą ścigać Gomeza, który w największym nieładzie i z ledwo 2,000 ludźmi do Montellano uszedł. Wszystkie między Tolozą i Bidassą stojące wojska Karolistowskie wyruszyły ku Bilbao.“

edna z gazet tutejszych donosi w przy-

pisku: „Wszystkie wiadomości z Bajonny z d. 6. m. b. zbijają pogłoskę o wnijsciu Espartery do Bilbao. Zdaje się nawet, że Generał ten do miasta rzezonego wkroczyć nie potrafi, chyba że wpierw Karolistom walną wydać bitwę i ich zwycięży.“

Z dnia 11. Grudnia.

Gazety Tulońskie dzisiaj tu nadeszły żadnych zgola nie zawierają wiadomości o wyprawie do Constantine.

Journal du Commerce podaje następującą, nieco ciemną i trudną do wytlómaczenia wiadomość: „Mamy tę pewność, że nadzwyczajny goniec z Konstantynopola wczoraj tu stanął, przywożący wiadomość o zmianie polityki dywana. Zmiana ta ma być skutkiem bezpośrednich konferencyi, które sprawujący interes Anglii, P. Urquhart, umiejący po turecku, z Sultanem odbył.“

W Indicateur de Bordeaux z d. 8. czytamy: „Wiadomości z nad granicy potwierdzają doniesienie nasze, że Karoliści bombardowania Bilbao zaprzestali. Dnia 2. po południu począł nieprzyjaciel ciężką artylleryą cofać, odprowadził ją traktem do Durango i zostawił tylko działa półowa na miejscu. Dnia 3. zgromadził Espartero wszystkich Generałów swoich, którzy jednogodnie postanowili, że doczekawszy się wpierw Generała Alcali z dywizyą odwodową, 4,500 żołnierza liczącą, dopiero d. 5. albo 6. na nieprzyjaciela uderzyć wypada.“

W ł o c h y.

Gazeta powszechna donosi z nad granicy włoskiej pod d. 5. Grudnia: Wiadomo już zapewne W Panu, że rząd madrycki zerwał wszystkie stosunki handlowe z Sardynią. Ale tego W Pan zapewne nie wiesz, że Pan Villiers był główną sprężyną tego i że on to po długich usiłowaniach rząd do tego kroku skłonił. To dowodzi samolubstwa angielskiego, bo pominałszy wszelką polityczną różność zdań, jaka między turyńskim a madryckim dworem zachodzi, żaden z nich pragnąć nie może, aby stosunki handlowe między temi dwoma narodami od dawna istniejące naraz zerwane zostały. Uderza to więc każdego, że tylko z dworem turyńskim tak surowo sobie postąpiło, podczas gdy wszyscy Konsulowie innych państw, dzielących zupełnie zdanie Sardynii, bez najmniejszej przeszkody w zakresie swych działań pozostają. Trzeba zatem wnosić, że zerwanie stosunków handlowych z Sardynią sprzyja interesowi Anglii, gdy je Pan Villiers z taką usilnością popiera. Trudno dalej pojąć, jak się to da pogodzić z wolnomyślnymi zasadami Anglii, i jak to pomocnym być może dla agentów angielskich, którzy, jak nas zapewnia-

ją, chcieliby rządy włoskie skłonić do porozumienia się względem przyniesienia ulgi handlowi. Tyle jest pewnego, że codziennie bardziej nie ufają polityce angielskiej, i dziwić to nikogo nie będzie, jeżeli mocarstwa stałego ładu środków takich względem Anglii użyją, które już raz jej handel i przemysł o szwank przyniwały.

Rozmaite wiadomości.

W pałacu Luxemburskim w Paryżu za czasów Napoleona nastąpiła zmiana mebli; właśnie gdy ukończoną została, miała tam być sesya senatu, w którym Napoleon przyzywał. Gdy zajechał przed pałac, wysiadł, przeszedł po wschodach i wszedł do apartamentu bocznego, gdzie zawsze zwykł się przygotowywać na sesyję z czołem zmarszczonem; to siedział w krześle, to przechadzał się z założonemi rękami; trwało to blisko 5 minut; w tém podnosi się sukno ze stołu, i człowiek z trwarzą brunatną i ponurém wejrzeniem na jedno kolano przyklęknął i zawołał: „Najjaśniejszy Panie!“ Napoleon zdziwiony krzyknął: „Żołnierze do mnie!“ a w tejże chwili 12 grenadyerów było między cesarzem, a tym człowiekiem; Napoleon natenczas rzekł: „Jaki miałeś zamiar, gdy się w tym pokoju schowałeś?“ Klęcząc odpowiedział suplikant: „Jestem leksrzem w wojsku W. C. Mości, i wynalazcą *specificum* na krosty; na próżno przez 10 lat staram się upowszechnić to lekarstwo; ponieważ wszędzie przeszukody i odprawę napotykałem, postanowiłem więc choć nie chętnie wkraść się do tego pokoju i błagać W. C. Mości o opiekę. Jeżeli Najj. Panie łaskawem okiem na mój wynalazek raczysz spojrzeć, moje szczęście dopełnione i będę mógł rodzajowi ludzkiemu przysłużyć uczynić.“ Rozśmiał się Napoleon i rzekł: „Jak się wćpan nazywasz?“ — „Mestenberg,“ odpowiedział suplikant. „Mości panie Mestenberg, chociaż twoje obejście się jest nierozsądne, przyrzekam zwrócić uwagę na twój wynalazek,“ rzekł Napoleon i dotrzymał słowa; sposób leczenia został w wojsku przyjętym.

Wiadomo, że znajdowano często żaby we środku skał. John Muray widział to zwierzę znalezione wgłębokości 200 stóp we środku jednej skały zarośniętej. Nie dawno znaleziono w Orgon we Francyi żabę na spodzie jednej kopalni, która, jak o tém wiedzą z pewnością, od stu pięćdziesięciu lat była zasypaną.

Przy odkopywaniu miasta Pompei zrobiono przed parą miesięcy w obecności Króla Neapolitańskiego bardzo ważne odkrycie, to jest: w pewnej szafie znaleziono 64 srebrnych na-

czyń stołowych, a między niemi dobrze utrzymaną płócienną serwetę. Uważają tę starożytną tkaninę płócienną za rzadką osobliwość.

Pewien aptekarz w Neapolu miał znaleźć w starych księgach nieodzowny środek na wymioty i biegunkę, i mówią, że już wiele osób na te słabości wylęczył.

Następujący sposób podają niektórzy, za pomocą którego mieszkania wilgotne uczynić można nieszkodliwemi zdrowiu. Położyć w kącie pokoju kawałek gaszonego wapna, który wciąga zwykle wszelką wilgoć powietrza w siebie; pięć funtów wapna są dostatecznemi utrzymać suchość w pokoju przynajmniej przez pół roku.

Niejaki p. B. Wardt twierdzi, że jeżeli posadzimy rośliny w stosownej ziemi we skrzyniach, polejem wodą, i skrzynie tak zamknijemy, aby nie przenikało powietrze, rośliny kilka miesięcy, a nawet lat kilka rość będą, chociaż ich podlewać więcej nie będziemy. Tym sposobem zachowane bardzo dobrze rośliny, przywieziono z Anglii do Sidnej i Kairu, a wynalazca mniema, że i drobniejsze zwierzęta możnaby tym sposobem do bardzo odległych krajów przewozić.

W Abissynii ma się znajdować osada Żydów, którzy zatrzymali obyczaje, prawa, święte księgi, a nawet mowę swoją, jaką była pierwotnie w czasie ich wyjścia z kraju ojczystego, gdy Nebukadnezar Judeję opanował.

W Londynie przebywa młoda, bardzo ładna, 23-letnia panna, miss Eliza Michel, która ma być nader zręczną w walce na kulaki. Nie dawno stawała przed sądem, oskarżona o to, że służącego lorda Lowther, który jej wzbrańiał wstępu do swojego Pana, tak mocno wykulakowała, że aż śniców podostawał. Ma być zaręczoną i wkrótce pojsć za mąż, lecz nie zazdrościmy przyszłemu jej małżonkowi rozkoszy małżeńskiej, gdy się w jej rączki dostanie.

Wyciąg z Berlińskiego kursu papierow i pieniędzy.

Dnia 17. Grudnia 1836.	Papiera- mi	Gotowi- zną
Oblig. długu państwa . . .	101½	101½
Oblig. bankowe aż do włącznie lit. H.	—	—
Zachodnio-Pruskie listy zasta- wne	102½	101½
Listy zastawne W. Xięstwa Poznańskiego	103½	—
Wschodnio-Pruskie	102½	—
Szląskie	—	106